HINGIPÄIV

kalmuaid, matidsõq, puhtõq, kerik,
ristimõts, künnel, kuulma, helkämä, helkäjä

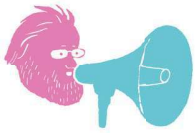
HELKÄJÄ JA INEMISE HING

Tiia Allas

Hingipäävä õdagu lätś Rahe ummi vanõmbidõga kalmuaida. Oll´ perädü pümme õdak nigu hingiaol õks, a kalmuaid helgäś kündletulist. „Kõik matõtuq nägeväq täämbä õdagu külh siiäq tagasi tullaq!“ hõhaś Rahe kalmuaia valgust näten. Tä tiidse, et imä pand kündle tarõn aknõ pääle tuuperäst, et sõs mõistvaq edevanõmbidõ hingeq hingipäävä õdagu kodo tullaq.
Ku nä är naksiq minemä, pidäsi politsei nä kalmuaia värte takan kinniq. „Kas teil helkäjäq ommaq?“ Näil es olõq helkäjät. Politsei kinkse egäleütele helkäjä. „Kas inemiisi hingeq tulõvaq kah helkäjä helkämise pääle kodo?“ küsse Rahe vanõmbidõ käest. Imä-esä es mõistaq taa pääle midägi kostaq.

Küsümüisi

1. Kuna om hingipäiv?
2. Midä su perren tuul pääväl tetäs?
3. Miä om helkäjä? (Ku sa ei tiiäq, kaeq sõnaraamatust perrä!)
4. Nimmaq viil helkävit asju!

HENG SAA ÕNNÕ SIS TÄÜS MINNÄQ,
KU TAA VIIL INEMISE SEEN OM.

KEELEOPPUS

Ollõvaig näütäs, et tegemine käü parhillaq,
näütüses *tä sõit, tä lätt, tä küsüs.*

Minnevaig näütäs, et midägi tetti tsipa vai hulga aigu tagasi,
näütüses *tä sõit´* vai *sõitsõ, tä lätś, tä küsse.*

Ülesannõq 1. Kaeq teksti: sääl om mõnõl tegosõnal juun all. Märgiq, kas tegosõna om olõvan aon vai minevän aon. Jaaq sõnaq tulpa. Kirodaq sõnalõ ka tõõnõ vorm.

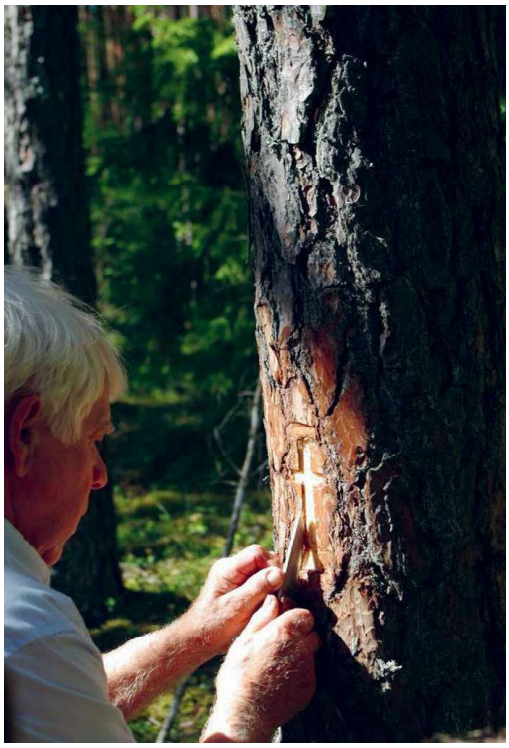
Ollõvaig	Minnevaig
lätt	lätś

Ülesannõq 2. Loeq ja lövväq joonõ pääle pasva sõna.
Kas lausõq ommaq olõvan vai minevän aon?
kuulit, linnaś, lugi, kuuli, magasi, sei, nõssi, näi, oll´

Rändäjä tsirk _____ ärq lõunõmaalõ. Vanaimä _____ keväjä ja matõti Pindi kalmuaida. Laura _____ joba uman sängün, ku Kuu taivahe _____. Ku lats _____ väiku, sõs imä _____ tälle raamatut ette. Hummogusöögis _____ poiskõnõ putru. Kas sa _____ kah üüse krabinat? Ma es kuulõq midägi, ma _____ hoobis helkäjät Kuud taivan.

Ülesannõq 3.
Mille lõigatas Võromaal matidsidõ aigu kalmuaida sõitõn puu sisse rist?

Ülesannõq 4. Märgiq ristiga, määndseq ommaq kalmuaida pasvaq tegemiseq.

- ☐ Latsõq juuskvaq ja rüükväq.
- ☐ Massinaq sõitvaq kipõstõ.
- ☐ Inemiseq korjasõq kalmõ päält hindäle lille vaasi.
- ☐ Inemiseq riibvaq sügüse lehti kokko.
- ☐ Inemiseq palotasõq kalmu pääl kündlit.

KEELEOPPUS

Eesti keelen pallõldas ja kästäs niimuudu: *vaata (teksti), loe, leia (sõnad), märgi (ristiga), kirjuta.*

Kas olõt tähele pandnu, et ku võro keelen midägi tetäq pallõldas vai kästäs, sis üteldäs sõna lõppu kakkõhelü ja kirän märgitäs tuu sakõstõ är kah. Seo päätükü nelän ülesandõn om üteldü: *kae**q**, loe**q**, lövvä**q**, märgi**q**, kiroda**q**.*

Ülesannõq 5. Kirodaq lõppu *-q*, ku om vaia.

Näüdüs. *Ma olõ koton. Olõq no vakka!*

Kiroda__ jõulukaardi pääle uma nimi! Panõ__ müts päähä, ku vällä lähät! Ma panõ__ mütsu päähä, ku vällä lähä. Ma võta__ kelgu ja lähä mäe pääle. Võta__ kelk kah mäe pääle üten! Ku külm nakas, juu__ lämmind juuki! Ma juu__ pääle väläst tulõkit õkva lämmind juuki. Hüppä__ kelgu pääle ja sõida__ alla!

Tä lütse hinge.
Tä visas luidsa nukka.
Tä lätś Liiva-Hannussõ mano.

Midä säändseq ütlemiseq tähendäseq?

Triinu Laan, „Vana katskinõ kass“

1. Miä om seo jutu kassil katski?
2. Määndsit häti (mutingit) om vanal kassil viil man?
3. Määndsit tarkuisi om kass inemisele opanu?
4. Midä tähendäs seon jutun: tä om är magalõ jäänü, ei heräneq inämb?
5. Kuis latsõlats ummi vanahuspäivi ette kujotas? Midä tä sis tege?